

IMPACTUL PANDEMIEI DE COVID-19 LA NIVELUL INDUSTRIEI NAȚIONALE DE APĂRARE

Dr. șt. ec. Lucian IVAN

Ministerul Afacerilor Interne

Pandemia de COVID-19, la nivelul industriei mondiale, are efecte negative dovedite științific, care se reflectă în scăderea cifrelor de afaceri, redimensionarea activităților productive și creșterea șomajului. Asigurarea a 2% din Produsul Intern Brut pentru domeniul apărării, precum și programele dezvoltate la nivelul UE și al NATO oferă companiilor din industria națională de apărare posibilitatea de a-și adapta gama de produse la programele de înzestrare derulate de armata română.

O altă oportunitate care trebuie valorificată de companiile din cadrul industriei naționale de apărare constă în utilizarea fondurilor disponibile la nivelul UE inclusiv pentru cercetare și dezvoltare, precum și realizarea de parteneriate cu marile companii din spațiul euroatlantic. Pentru a traversa criza economică generată de pandemia de COVID-19, este necesară o cooperare eficientă între entitățile de stat și cele private din cadrul industriei naționale de apărare și ministerele de resort, în special cu Ministerul Apărării Naționale și Ministerul Economiei.

Cuvinte-cheie: industria de apărare, COVID-19, Forțele Armate Române, criză, produse militare.

N.R.: Articolul a fost elaborat în luna noiembrie 2020.

INTRODUCERE

La nivel mondial, piața de armament reprezintă una dintre cele mai profitabile piețe, cu o cifră totală de afaceri de ordinul sutelor de miliarde de dolari, oportunitățile de dezvoltare, inclusiv pentru industria românească de profil, fiind foarte mari, în contextul accentuării fenomenului globalizării și al dinamizării afacerilor la nivel global.

Totodată, piața de armament cunoaște o dinamică amplă, generată atât de apariția unor noi actori relevanți pe piețele emergente de profil, cât și de recalibrarea și reorientarea strategică a politicilor de apărare ale anumitor state, în sensul alocării de fonduri substanțiale dedicate achiziționării de armament și sisteme de apărare moderne și adaptate războiului hibrid, caracterizat prin non-linearitate și un grad ridicat de incertitudine.

În prezent, piața internațională de armament este dominată de marii producători care „dictează”, din punct de vedere economic și strategic, tendințele evolutive ale sistemelor militare moderne, prin adaptarea continuă a produselor la paradigma războiului modern. Pentru atingerea acestui obiectiv strategic, sume importante, de ordinul miliardelor de dolari, sunt investite anual în domeniul cercetare-dezvoltare, fiind necesare măsuri pentru modernizarea continuă a echipamentelor militare existente și pentru crearea de noi produse, care să răspundă nevoilor crescânde ale pieței de profil și, mai ales, să corespundă cerințelor operaționale ale forțelor armate, care sunt beneficiarele acestor produse și tehnologii militare.

Pandemia de COVID-19 impune, în actualele circumstanțe, suplimentarea fondurilor alocate dedicate domeniului cercetare-dezvoltare, în scopul menținerii piețelor actuale sau chiar al câștigării de noi piețe. Acest aspect este extrem de important prin prisma scăderii prognozate a bugetelor de apărare, în urma diminuării PIB.

O zonă foarte atractivă pentru marii producători este constituită de arealele emergente, precum Orientul Mijlociu, majoritatea statelor din această regiune dispunând de bugete mari, dedicate achiziționării

Piața de armament cunoaște o dinamică amplă, generată atât de apariția unor noi actori relevanți pe piețele emergente de profil, cât și de recalibrarea și reorientarea strategică a politicilor de apărare ale anumitor state, în sensul alocării de fonduri substanțiale dedicate achiziționării de armament și sisteme de apărare moderne și adaptate războiului hibrid, caracterizat prin non-linearitate și un grad ridicat de incertitudine.

Statutul României, acela de membru al NATO și al UE, permite companiilor de pe piața românească de armament să încheie parteneriate strategice cu conternele de profil din state aparținând acestor structuri internaționale, fapt ce va conduce la integrarea și adaptarea produselor autohtone în sistemele de apărare dezvoltate de cei mai importanți actori pe plan mondial.

de tehnică militară modernă. Aceste bugete sunt o consecință a stării de securitate caracterizată prin evenimente conflictuale existente în aceasta zonă, care au un potențial degenerativ major.

În acest context, o analiză a exporturilor de echipamente militare românești relevă scăderea considerabilă a operațiunilor de export, definitive chiar către statele din Orientul Mijlociu, concomitent cu creșterea pe zona Americii de Nord, în special în SUA, precum și către state membre ale Uniunii Europene. În acest fel, s-a pierdut o piață tradițională a României din anii '90, concomitent cu scăderea accentuată a exporturilor pe piața statelor africane, aspect ce a afectat substanțial balanța comercială în acest domeniu strategic.

O altă caracteristică actuală a pieței autohtone de profil constă în producerea de armament care înglobează tehnologii ce nu mai corespund tendințelor actuale de pe piața mondială, aceasta fiind o consecință directă a lipsei de investiții în domeniul cercetare-dezvoltare. Lipsa de apetență în investirea în inovare contravine tendinței actuale la nivel mondial, dominată de „proliferarea” managementului cunoașterii, mai ales în acest domeniu de nișă, foarte specializat, în care accentul este pus pe conternele americane, europene și asiatice.

Inovarea pe piața de armament devine esențială, în contextul concurenței acerbe generate de creșterea, per ansamblu, a procentului din PIB pe care statele îl investesc în industria de apărare.

Statutul României, acela de membru al NATO și al UE, permite companiilor de pe piața românească de armament să încheie parteneriate strategice cu conternele de profil din state aparținând acestor structuri internaționale, fapt ce va conduce la integrarea și adaptarea produselor autohtone în sistemele de apărare dezvoltate de cei mai importanți actori pe plan mondial. Totodată, România are acces la cele mai înalte tehnologii ale NATO, care îi vor permite să modernizeze și să doteze armata română, acest aspect fiind favorizat de alocarea a 2% din Produsul Intern Brut pentru domeniul de apărare. O mare parte din aceste fonduri sunt destinate modernizării forțelor armate, ceea ce presupune achiziționarea de echipamente și tehnologii militare de vârf.

Este important, în acest context, ca producătorii autohtoni să-și adapteze, în mod continuu, producția spre nevoile reale ale Armatei Române, inclusiv în ceea ce privește realizarea de facilități moderne,

care să asigure mentenanța echipamentelor militare ce vor fi achiziționate. Pentru a sprijini în mod real industria românească de profil, ale cărei obiective industriale sunt situate preponderent în zone monoindustriale, este necesar să se formuleze propuneri concrete de dezvoltare a pieței autohtone de profil, care să conducă la creșterea predictibilității piețelor externe pretabile a absorbi produsele realizate de industria românească de apărare.

PRINCIPALELE CARACTERISTICI ALE PIEȚEI ROMÂNEȘTI DE APĂRARE

Analiza pieței locale relevă anumite caracteristici definitorii, care determină profitabilitatea și sustenabilitatea acestui sector de interes strategic (Boulegue, 2020), respectiv:

- este o industrie controlată în principal de stat, iar majoritatea companiilor care activează în acest domeniu sunt concentrate la nivelul Companiei Naționale ROMARM S.A., care se află în coordonarea Ministerului Economiei;
- lipsa cronică de investiții și controlul de stat/politic au transformat-o într-o industrie ineficientă din punct de vedere economic, pe fondul unui sistem de luare a deciziilor bazat exclusiv pe analiza economică;
- lipsește un program politic de restructurare/dezvoltare, presupus printr-o abordare sistemică a industriei naționale de apărare care utilizează puncte forte și atenuează consecințele vulnerabilităților sistemice identificate la nivelul acestui sector strategic;
- nu există o corelare a industriei naționale de apărare cu doctrina apărării naționale și cu programele de înzestrare desfășurate la nivelul Ministerului Apărării Naționale;
- există o industrie autarhică, axată în principal pe întreținerea și exportul produselor primare fără valoare adăugată ridicată și care înglobează tehnologii din anii '80;
- nu putem vorbi despre o industrie prezentă în circuitul economic global și în lanțurile de aprovizionare de înaltă tehnologie; industria națională de apărare are o prezență timidă de export, pe anumite piețe marginale, și numai pentru produsele primare, nesofisticate, care încorporează tehnologii învechite;

Analiza pieței locale relevă anumite caracteristici definitorii, care determină profitabilitatea și sustenabilitatea acestui sector de interes strategic, respectiv: este o industrie controlată în principal de stat, iar majoritatea companiilor care activează în acest domeniu sunt concentrate la nivelul Companiei Naționale ROMARM S.A., care se află în coordonarea Ministerului Economiei; lipsa cronică de investiții și controlul de stat/politic au transformat-o într-o industrie ineficientă din punct de vedere economic, pe fondul unui sistem de luare a deciziilor bazat exclusiv pe analiza economică.

Succesul industriilor de apărare în state precum Marea Britanie, Franța, Italia, Germania, Israel, Suedia, Spania sau Norvegia demonstrează că autarhia nu mai este o soluție economică și durabilă pe termen lung și că statul/guvernul nu poate controla întreaga aprovizionare a lanțului.

- există doar o industrie caracterizată prin dezvoltarea circumstanțială, oportunistă, prin compensare și politici de achiziții ale Ministerului Apărării Naționale (în cele mai multe situații, de achiziții militare încheiate, industria locală jucând rolul unui serviciu marginal de asigurare a întreținerii);
- dezvoltarea tehnologică nu este adaptată la procesele actuale de cercetare și dezvoltare la nivel internațional;
- există o supradimensionare a personalului, inclusiv situații de „preluare” politică prin acordarea funcțiilor de conducere și execuție pe baza unor criterii subiective;
- vorbim despre o integrare redusă în circuitele economice cu dublă utilizare, inclusiv printr-o cooperare deficitară între cele de stat și cele private;
- există redundanță și duplicare cu produse disponibile pe piața globală, la costuri mai mici.

Elementul central care determină menținerea industriei naționale de apărare, deși declarat sector strategic, în această etapă a revenirii, este abordarea guvernamentală autarhică a acestui sector, pe considerentul asigurării autosuficienței și securității aprovizionării forțelor armate române cu produse de bază. (Darling, 2020). Din analiza piețelor globale, încercările de a obține autosuficiența și independența totală în industria națională de apărare și de a asigura, în același timp, o industrie competitivă și sofisticată nu au avut succes. În cazul în care se aplică această abordare (țările în curs de dezvoltare, subiectele amenințărilor actuale și imediate pentru securitate), costul bugetar al menținerii industriei sale în stare de funcționare este semnificativ, acest sector industrial funcționând în pierdere.

Succesul industriilor de apărare în state precum Marea Britanie, Franța, Italia, Germania, Israel, Suedia, Spania sau Norvegia demonstrează că autarhia nu mai este o soluție economică și durabilă pe termen lung și că statul/guvernul nu poate controla întreaga aprovizionare a lanțului.

INFLUENȚA PANDEMIEI COVID-19

LA NIVELUL INDUSTRIEI INTERNAȚIONALE DE APĂRARE

Modificarea priorităților guvernamentale generate de criza pandemică produsă de COVID-19 poate genera o reducere a bugetelor pentru programele de dotare militară. Majoritatea guvernelor

alocă anual aproximativ 2% din PIB sectorului de apărare. Având în vedere pandemia generată de COVID-19, există riscul ca unele state să reducă semnificativ bugetul alocat industriei de apărare pentru a crește bugetele în sistemele de sănătate, având în vedere necesitatea extinderii spitalelor, precum și achiziționarea de medicamente, echipamente și servicii. Aceștia sunt factori obiectivi în gestionarea pandemiei COVID-19, ținând cont că există sisteme medicale deficitare în unele state, care nu sunt capabile să facă față acestei crize medicale globale fără precedent.

În acest context, guvernele sunt obligate să mărească cheltuielile sociale și să reprioritizeze cheltuielile bugetare prin prisma problemelor din situația de criză medicală la nivelul societății. O presiune suplimentară este exercitată de cetățeni, care, în această perioadă, se simt vulnerabili și preferă ca majoritatea fondurilor disponibile să fie utilizate în mod eficient pentru a gestiona criza pandemiei generată de COVID-19. („International Military Cooperation Supports Covid-19 Response”, 2020).

Pentru a face față costurilor neprevăzute ale pandemiei COVID-19, guvernele vor folosi resursele alocate inițial pentru dezvoltarea industriei de apărare, în scopul gestionării crizei medicale. Acest lucru duce la o diminuare considerabilă a bugetului pentru apărare, cu efecte directe asupra politicii de dotare și, implicit, o scădere a resurselor financiare alocate industriei de apărare.

În acest context, în cazul pierderii sau chiar al amânării unor programe și contracte guvernamentale importante, este necesar ca firmele din industria de apărare să identifice soluții inovatoare pentru ieșirea din criză. O soluție potențială este adaptarea gamei productive și fabricarea produselor și echipamentelor necesare industriei civile. În aceste condiții, pandemia COVID-19 poate constitui o oportunitate pentru industria de apărare în a adapta producția la zona echipamentelor medicale de înaltă performanță (de exemplu, producția de ventilatoare pentru secțiunile ATI).

Principalele probleme identificate la nivelul industriei de apărare, pe fondul pandemiei COVID-19, sunt:

- menținerea forței de muncă specializate, pe fondul scăderii comenzilor pentru produse și echipamente militare;

În cazul pierderii sau chiar al amânării unor programe și contracte guvernamentale importante, este necesar ca firmele din industria de apărare să identifice soluții inovatoare pentru ieșirea din criză. O soluție potențială este adaptarea gamei productive și fabricarea produselor și echipamentelor necesare industriei civile.

Pe fondul scăderii constante și semnificative a acțiunilor, este posibil ca o parte relevantă a acestora să fie achiziționată de entități din anumite țări (de exemplu, Federația Rusă, China), care nu au interes în dezvoltarea industriei de apărare din țările euroatlantice. Este necesar, în acest context, ca guvernele să intervină pentru a preveni acest proces, care are, în cele din urmă, rolul de a falimenta entitățile productive, iar piața acestora să fie preluată de companiile din zonele emergente, în special din zona Asiei.

- întârzierea plăților către furnizorii de materii prime, subansamble și utilități, cu efecte directe în ceea ce privește sustenabilitatea lor economică;
- nivelul ajutorului guvernamental necesar pentru a depăși criza cauzată de pandemia COVID-19;
- reducerea bugetelor alocate cercetării și dezvoltării în favoarea plății cheltuielilor curente (de exemplu, salarii, plata utilităților și a materiilor prime), cu riscul pierderii avantajului tehnologic;
- relocarea instalațiilor de producție, pe fondul creșterii cheltuielilor operaționale, cu efecte în ceea ce privește pierderea resurselor umane specializate;
- nivelul de încredere al investitorilor.

Nu în ultimul rând, o altă problemă importantă este „scăderea cotelor bursiere la companiile mari de pe piață. De exemplu, de la 10 februarie 2020 până în prezent, acțiunile Lockheed Martin au scăzut cu 28%, Leonardo – 55%, Thales – 33% și Fincantieri – 32%. Statistic, acțiunile celor mai mari jucători de pe piața internațională a armelor se vând la cel mai mic preț din ultimii cinci ani”. (Tirpak, 2020).

Aceste consecințe, considerate secundare, sunt îngrijorătoare totuși, pe fondul în care încasările de pe piețele secundare nu afectează semnificativ veniturile companiilor. Companiile care intenționează să emită noi acțiuni pentru finanțarea investițiilor de capital au fost obligate să stopeze acest proiect, având în vedere evoluțiile nefavorabile de pe piețele de profil. În acest context, planurile de dezvoltare ale companiilor au fost reevaluate pentru a abandona sau a întârzia anumite investiții care vizează dezvoltarea acestor entități economice.

Mai mult, pe fondul scăderii constante și semnificative a acțiunilor, este posibil ca o parte relevantă a acestora să fie achiziționată de entități din anumite țări (de exemplu, Federația Rusă, China), care nu au interes în dezvoltarea industriei de apărare din țările euroatlantice. Este necesar, în acest context, ca guvernele să intervină pentru a preveni acest proces, care are, în cele din urmă, rolul de a falimenta entitățile productive, iar piața acestora să fie preluată de companiile din zonele emergente, în special din zona Asiei. Un actor internațional interesat să afecteze sau să falimenteze entitățile productive din zona euroatlantică este Federația Rusă, care va căuta să dețină o participație majoritară la companiile puternice din țările de interes.

IMPACTUL CRIZEI PANDEMICE LA NIVELUL INDUSTRIEI ROMÂNEȘTI DE APĂRARE

La momentul crizei COVID-19, România se afla deja într-o situație fiscală dificilă, se confrunta cu un deficit bugetar excesiv, creșterea expunerii financiare publice, o reducere substanțială a investițiilor publice private și directe, o inconsecvență politică și strategică sporită, devenind o victimă a populismului, pe fondul disfuncției cronice a acestora în alte sectoare economice și sociale importante.

În România, subiectul instrumentelor și oportunităților care pot asigura îmbunătățirea efectelor și depășirea crizei economice este, în prezent, discutat prin măsuri economice active, inclusiv în domeniul industriei de apărare. În România însă, calea de la dezbatere la politică și strategia publică asumată și aplicată este, în mod tradițional, lungă și dificilă, necesitând mai mult pragmatism în abordarea problemelor economice strategice.

Unul dintre instrumentele identificate ca un factor al redresării economice a României este reindustrializarea. De altfel, reindustrializarea României (inclusiv în domeniul industriei de apărare) este o temă politică de actualitate. Prin urmare, în România, se așteaptă să asistăm la poziții politice care vor argumenta alocarea resurselor pentru „remodelarea” industriei naționale de apărare aflate sub controlul statului, ca instrument de îmbunătățire a efectelor crizei economice. (Dick, 2020).

Includerea reindustrializării în gama de instrumente adecvate pentru depășirea crizei post-COVID-19 este un pas binevenit, dar necesită o nouă conceptualizare și abordare, adaptate secolului XXI, și nu o restructurare și alocare de resurse publice lipsite de viziune strategică și obiective de eficiență economică, așa cum s-a întâmplat până în prezent. Cu atât mai mult, nu trebuie să urmăm exemplele altor state, în care se așteaptă tendințe de standardizare industrială/economică drept garanție a revenirii din criză și a creșterii capacității de a răspunde la viitoarele crize.

Indiferent dacă provocările de securitate militară și geopolitică de pe flancul estic al NATO/ UE rămân actuale sau nu, în ceea ce privește România, industria românească de apărare poate deveni un element stringent în consolidarea efortului economic de depășire a crizei economice și financiare.

*În România,
subiectul
instrumentelor
și oportunităților
care pot asigura
îmbunătățirea
efectelor și
depășirea crizei
economice
este, în prezent,
discutat
prin măsuri
economice
active, inclusiv
în domeniul
industriei de
apărare.*

Procesul de restructurare a industriei naționale de apărare, pentru a-i asigura eficiență și durabilitate, trebuie să se desfășoare pe baza alianțelor militare din care România face parte. În acest sens, considerăm importantă eficiența forțelor armate naționale, în contextul capacității de a purta un conflict militar în cadrul NATO.

Procesul de restructurare a industriei naționale de apărare, pentru a-i asigura eficiență și durabilitate, trebuie să se desfășoare pe baza alianțelor militare din care România face parte. În acest sens, considerăm importantă eficiența forțelor armate naționale, în contextul capacității de a purta un conflict militar în cadrul NATO.

Un posibil prim contraargument la acest „postulat” geopolitic ar fi că o astfel de abordare ar determina o dependență mai mare a industriei de apărare locale și a armatei române de factorii externi (securitatea aprovizionării), ceea ce ar afecta negativ securitatea națională. Dar, așa cum am prezentat, absolutizarea suveranității industriei naționale conduce, inevitabil, la autarhie economică și la eliminarea acestei industriei din circuitul global de aprovizionare și din procesele de înaltă tehnologie.

În cele din urmă, forțele armate române vor ajunge să facă achiziții exclusiv de la principalii contractori internaționali, fără nicio participare românească. Din acest motiv, Parteneriatul strategic al României cu Statele Unite ale Americii (lider global în domeniul industriei militare) și prezența noastră în UE sunt esențiale. Factorul politic românesc trebuie să înțeleagă că nu există o industrie de apărare care să nu depindă de furnizorii externi. Important este ca industria națională de apărare să fie integrată în acest lanț de aprovizionare.

Menținerea industriei autonome, autarhică și controlată de stat, necesită fonduri financiare foarte mari, pe care statul român nu le are, și ar duce la menținerea unei baze industriale pentru produsele militare primare, nesofisticate. Dimpotrivă, tocmai această situație ar afecta, în cele din urmă, capacitatea forțelor armate și, prin urmare, securitatea națională.

În prezent, putem spune că statul menține industria națională de apărare, indiferent de viabilitatea sa economică, dezvoltând și producând arme necompetitive, care pot fi importate la costuri mult mai mici și oferind doar locuri de muncă neatractive din punct de vedere economic.

Legislația actuală relevantă pentru industria națională de apărare conține instrumente și oferă drepturi autorităților competente care ar permite o reconfigurare fundamentală a acestui sector industrial strategic (Legea privind industria de apărare națională include referințe la privatizare, utilizarea fondurilor europene, cooperarea industrială

în domeniul asociativ, formule, parteneriate public-privat, parteneriate transfrontaliere, cooperare cu sectorul privat).

În plus față de o posibilă reglare fină a cadrului legislativ existent, restructurarea fundamentală a industriei de apărare din România, pentru a asigura o industrie durabilă în secolul XXI, poate lua forma unui *program național de reformă*, asumat politic pe cel mai larg spectru posibil și implementat cu rigurozitate (termene precise, persoane/autorități responsabile etc.), ca element fundamental al consolidării securității naționale.

O altă oportunitate oferită industriei de apărare de pandemia cu COVID-19 este de a produce echipamente specializate pentru sectorul medical. Un avantaj major al companiilor de apărare constă în existența echipamentelor tehnologice de înaltă precizie, care permit adaptarea fluxurilor de producție pentru fabricarea produselor de înaltă performanță.

În acest context, domnul Virgil Popescu, ministrul economiei, energiei și mediului de afaceri, „salută implicarea industriei naționale de apărare în efortul necesar pentru prevenirea și combaterea COVID-19”. Acesta a declarat că a văzut „că se pot produce izolete românești, iar ROMARM va începe în curând să producă măști de protecție. În prezent, alte două companii din industria națională de apărare specializate în optică, una cu capital privat, Pro-Optica, și alta cu capital majoritar de stat, aflată în portofoliul Ministerului Economiei, Optica Română – IOR, și-au unit eforturile pentru a produce un scanner termic în țara noastră. Salut aceste parteneriate public-private, care conduc la dezvoltarea de produse cu valoare adăugată”. (Pachiu, 2020).

Produsul cu design 100% românesc este dezvoltat de Pro-Optica, o companie privată, și lansat în producție la Întreprinderea Optică Română, o companie din portofoliul Ministerului Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri și dispune de un certificat militar eliberat de Centrul Medico-Militar de Cercetări Științifice. În același timp, în această perioadă de pandemie, au fost realizate primele izolete de concepție 100% românească, produse de cercetătorii Ministerului Apărării Naționale, iar ministrul economiei, energiei și mediului de afaceri a anunțat că fabrica de arme ROMARM va produce măști de protecție.

Restructurarea fundamentală a industriei de apărare din România, pentru a asigura o industrie durabilă în secolul XXI, poate lua forma unui program național de reformă, asumat politic pe cel mai larg spectru posibil și implementat cu rigurozitate (termene precise, persoane/autorități responsabile etc.), ca element fundamental al consolidării securității naționale.

„Efectele COVID-19 la nivelul industriei de apărare trebuie încă să fie pe deplin înțelese. Impactul va fi predominant asupra lanțului de aprovizionare. Există mai multe puncte de interes majore care ar putea avea un impact asupra relațiilor geopolitice și un efect în cascadă asupra industriei largi a apărării, în special în ceea ce privește lanțurile de aprovizionare și concurența”.

SCENARIILE POSIBILE PENTRU INDUSTRIA DE APĂRARE

„Efectele COVID-19 la nivelul industriei de apărare trebuie încă să fie pe deplin înțelese. Impactul va fi predominant asupra lanțului de aprovizionare. Există mai multe puncte de interes majore care ar putea avea un impact asupra relațiilor geopolitice și un efect în cascadă asupra industriei largi a apărării, în special în ceea ce privește lanțurile de aprovizionare și concurența”. („2020 Global Defence Outlook – Growing Impact of COVID-19”).

Dacă un vaccin pentru COVID-19 este realizat în câteva luni, impactul acestuia în industria de apărare va fi minim. În această situație, pot fi afectate numai anumite contracte, anularea anumitor evenimente din industria de apărare (de exemplu, târguri/expoziții internaționale) sau îmbunătățirea anumitor programe ale industriei de apărare. În această situație, industria de apărare, în ansamblu, nu va fi afectată în mod substanțial și se poate recupera într-o perioadă rezonabilă de timp.

Dacă producția unui vaccin viabil împotriva SARS-CoV-2 durează mai mult decât era de așteptat și dezvoltarea bolii la nivel mondial nu este ținută sub control, bugetul pentru industria de apărare poate fi redus substanțial, ceea ce va genera o serie de daune companiilor de apărare.

În ambele scenarii descrise anterior, nu există nicio soluție magică, fiecare companie din industria de apărare fiind obligată să își ajusteze propriile bugete, condițiile în care își desfășoară activitatea pe piața de profil, lanțul de producție/furnizori și alți factori economici și sociali.

Un al treilea scenariu posibil este obișnuința de a trăi cu acest virus care provoacă COVID-19 în același mod în care omenirea a trăit, de mii de ani, cu alte virusuri active. În acest scenariu, este neviabil să urmăm o strategie de suprimare interminabilă, iar guvernele și companiile vor trebui să identifice soluții pentru a supraviețui și a remedia situația economică.

Indiferent de tipul de scenariu, au fost identificate anumite aspecte, pe care managerii companiei trebuie să le ia în considerare, respectiv:

- incertitudinea globală actuală generată de COVID-19 va duce la o reconceptualizare a planurilor de risc existente la nivelul companiilor din industria de apărare;

- strategiile nu ar trebui să se concentreze în primul rând pe creștere, ci ar trebui să includă o planificare mai prudentă a resurselor și înlocuirea anumitor materiale;
- principiile de producție ar trebui să se bazeze pe maximizarea eficienței, reducând, în același timp, costurile de producție, prin menținerea celor mai profitabile produse de pe piață;
- sunt necesare intervențiile tehnologice în lanțul de producție pentru a crește automatizarea și utilizarea sistemelor automatizate în livrarea resurselor/componentelor/subsistemelor.

Comaniile din industria de securitate și-au adaptat rapid producția pentru livrarea la sistemul de ventilatoare medicale din secțiile ATI, pentru a trata cele mai grave cazuri de COVID-19, precum și mijloace de protecție (de exemplu, măști de protecție). În acest sens, exemplificăm cazul companiilor din Marea Britanie – BAE SYSTEMS și BABCOCK. Astfel, un număr semnificativ de antreprenori și-au adaptat capacitățile moderne de producție (imprimante 3D) pentru a fabrica materiale de protecție împotriva COVID-19.

De asemenea, pentru a evita criza de lichidități din lanțul de producție, marile companii de apărare, care au fonduri semnificative, au accelerat plățile către furnizori. De exemplu, L3 HARRIS TECHNOLOGIES a investit 100 de milioane de dolari în plăți accelerate către companiile de mici dimensiuni, pentru a le permite să își mențină activitățile productive în perioada de criză.

În aprilie 2020, Lockheed Martin a acordat 156 de milioane de dolari în plăți accelerate către furnizorii de echipamente vulnerabile, iar 10 milioane de dolari au fost donate sistemului de sănătate din SUA.

CONCLUZII

În concluzie, în opinia mea, dezvoltarea, modernizarea, creșterea sustenabilității și integrarea industriei de apărare națională în economia globală, în același timp cu eficiența programelor de dotare a forțelor armate, ar implica implementarea următoarelor măsuri:

1. Efectuarea unui audit independent al industriei de apărare pentru identificarea vulnerabilităților acestui sector, ale subsectoarelor cu potențial viabil și ale celor neviabile/redundante, ale celor cu potențială integrare în lanțurile de aprovizionare transfrontaliere și compatibilitate eficientă cu programul de înzestrare a armatei române, asigurarea securității aprovizionării, a instrumentelor și a modalităților

Comaniile din industria de securitate și-au adaptat rapid producția pentru livrarea la sistemul de ventilatoare medicale din secțiile ATI, pentru a trata cele mai grave cazuri de COVID-19, precum și mijloace de protecție. În acest sens, exemplificăm cazul companiilor din Marea Britanie – BAE SYSTEMS și BABCOCK. Astfel, un număr semnificativ de antreprenori și-au adaptat capacitățile moderne de producție (imprimante 3D) pentru a fabrica materiale de protecție împotriva COVID-19.

În opinia mea, dezvoltarea, modernizarea, creșterea sustenabilității și integrarea industriei de apărare națională în economia globală, în același timp cu eficiența programelor de dotare a forțelor armate, ar implica implementarea următoarelor măsuri: efectuarea unui audit independent al industriei de apărare; lansarea unui program de restructurare a industriei de apărare și adaptarea cadrului legislativ la noul context internațional.

de restructurare a industriei de apărare cu costuri minime, pentru a stimula cooperarea industrială și transferul de tehnologie, structurile și resursele financiare necesare pentru a sprijini subsectoarele viabile care își vor continua activitatea, nevoia de măsuri legislative și guvernamentale etc.

2. Lansarea unui program de restructurare a industriei de apărare, bazat pe constatările auditului și luând în considerare criteriile precum: integrarea în lanțul global de aprovizionare, compatibilitatea pentru utilizarea civil-militară duală, asigurarea transferului de tehnologie, controlul statului prin veto și nu prin cota de participație în acționariatul companiei, realizarea de clustere industriale și încheierea de alianțe industriale pentru transferul tehnologic local cu partenerii occidentali.

3. Adaptarea cadrului legislativ pentru a defini interesul esențial de securitate și pentru a stimula dezvoltarea unor programe de cooperare industrială locală, cu efect multiplicator pentru realizarea capacităților industriale competitive și durabile.

BIBLIOGRAFIE:

1. Boulegue, M. (2020). *How is the Russian Military Responding to Covid-19?*. War on the Rocks Publication, <https://warontherocks.com/2020/05/how-is-the-russian-military-responding-to-covid-19/>, accesat la 30 septembrie 2020.
2. Darling, D. (2020). *Spain's Defense Market and the COVID-19 Crisis*. Defense&Security Monitor, <https://dsm.forecastinternational.com/wordpress/2020/03/31/spains-defense-market-and-the-covid-19-crisis/>, accesat la 30 septembrie 2020.
3. Dick, S., Stohl, R. (2020). *COVID-19 and the U.S. Defense Industry*, <https://www.stimson.org/2020/covid-19-and-the-u-s-defense-industry/>, accesat la 30 septembrie 2020.
4. Ivan, L. (2018). *Managementul analizei informațiilor*. Târgoviște: Bibliotheca Publishing House.
5. Idem. (2020). *Predictive Analysis of the Romanian Defence Market*. Conferința internațională „The Future of Europe”. București: Academia de Studii Economice, Facultatea de relații economice internaționale.
6. Pachiu, L. (2020). *Industria de apărare în vremea pandemiei*, https://economie.hotnews.ro/stiri-blogul_pwc_romania-24019750-industria-aparare-vremea-pandemiei.htm, accesat la 30 septembrie 2020.
7. Tirpak, J. (2020). *The Defense Industry After COVID-19*. Air Force Magazine, <https://www.airforcemag.com/article/the-defense-industry-after-covid-19/>, accesat la 30 septembrie 2020.

8. „2020 Global Defence Outlook – Growing Impact of COVID-19”, <https://www.businesswire.com/news/home/20200723005403/en/2020-Global-Defence-Outlook---Growing-Impact>, accesat la 30 septembrie 2020.
9. Finabel. European Army Interoperability Centre (2020). *How COVID-19 may impact the European Defence*, <https://finabel.org/how-covid-19-may-impact-the-european-defence/>, accesat la 30 septembrie 2020.
10. „International Military Cooperation Supports Covid-19 Response”, https://defence.nridigital.com/global_defence_technology_jun20/defence-industry-covid19-response, accesat la 30 septembrie 2020.

